

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik nr 6

do Protokołu z 8. Posiedzenia

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

dn. 23 marca 2026 r. w Warszawie,

Ministerstwo Sprawiedliwości, Aleje Ujazdowskie 11

Uchwała nr 7(27)/2026

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości
z dnia 23 marca 2026 roku

**w sprawie rekomendacji zmiany ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. –
Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie wprowadzenia udziału
przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego z głosem doradczym
w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego**

§ 1.

Na podstawie § 2 ust. 3 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 marca 2025 r. w sprawie powołania Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości oraz § 2 ust. 3 Regulaminu Pracy Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości, Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje Ministrowi Sprawiedliwości podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do zmiany art. 30 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych przez stworzenie podstawy prawnej udziału przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego z głosem doradczym.

§ 2.

Rada rekomenduje dodanie w art. 30 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych § 5 w następującym brzmieniu:

„§ 5. Przewodniczący rady ławniczej sądu okręgowego:

- 1) bierze udział w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego z głosem doradczym, z wyłączeniem spraw osobowych sędziów;**
- 2) może upoważnić innego członka rady ławniczej sądu okręgowego, której jest przewodniczącym, do udziału w posiedzeniu kolegium sądu okręgowego.”**

§ 3.

Rada wskazuje, że udział przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego służy wzmocnieniu podmiotowości sędziów społecznych w strukturze sądu oraz zapewnieniu ich realnego uczestnictwa w życiu instytucjonalnym wspólnoty sądowej.

§ 4.

Rada podkreśla, że udział przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego w posiedzeniach kolegium sądu miałyby charakter doradczy i informacyjno-konsultacyjny oraz nie obejmowałyby spraw osobowych sędziów.

§ 5.

Rada wskazuje, że proponowane rozwiązanie sprzyjałoby lepszemu przepływowi informacji między organami sądu a radami ławniczymi, wzmocniałoby współpracę między sędziami zawodowymi i sędziami społecznymi oraz pozwalałoby przewodniczącym rad ławniczych skuteczniej reprezentować potrzeby, problemy i perspektywę środowiska ławniczego.

§ 6.

Uchwałę przekazuje się Ministrowi Sprawiedliwości.

Prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz
Przewodniczący Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik: Uzasadnienie do Uchwały nr 7(27)/2026

Uzasadnienie do Uchwały nr 7(27)/2026
Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości
z dnia 23 marca 2026 roku
w sprawie rekomendacji zmiany ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. –
**Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie wprowadzenia udziału
przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego z głosem doradczym
w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego**

1. Udział sędziów społecznych w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości

Zgodnie z art. 4 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych obywatele biorą udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości przez uczestnictwo ławników w rozpoznawaniu spraw przed sądami pierwszej instancji, chyba że ustawy stanowią inaczej. Z kolei art. 4 § 2 tej ustawy stanowi, że przy rozstrzyganiu spraw ławnicy mają równe prawa z sędziami i asesorami sądowymi. Regulacja ta potwierdza, że ławnicy nie pozostają poza ustrojową strukturą wymiaru sprawiedliwości, lecz jako sędziowie społeczni współuczestniczą w jego sprawowaniu.

2. Brak reprezentacji rady ławniczej w obecnym modelu kolegium sądu okręgowego

Obowiązujący art. 30 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych określa skład kolegium sądu okręgowego. Przepis ten nie przewiduje obecnie udziału przedstawiciela rady ławniczej w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego.

3. Cel proponowanej zmiany: podmiotowość sędziów społecznych i wspólnota sądowa

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości uznaje za zasadne uzupełnienie art. 30 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych o regulację umożliwiającą udział przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego z głosem doradczym, z wyłączeniem spraw osobowych sędziów. Takie rozwiązanie pozwala włączyć przedstawiciela sędziów społecznych w życie instytucjonalne sądu, przy jednoczesnym jednoznacznym wyłączeniu jego udziału w sprawach dotyczących indywidualnego statusu sędziów.

Celem proponowanej zmiany jest wzmocnienie podmiotowości sędziów społecznych w sądzie. Ławnicy uczestniczą w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, ale ich udział w życiu organizacyjnym sądu pozostaje ograniczony. Rady ławnicze mogą skutecznie reprezentować środowisko sędziów społecznych tylko wtedy, gdy dysponują wiedzą o

sprawach istotnych dla funkcjonowania sądu, organizacji pracy, problemach praktycznych oraz kierunkach działań podejmowanych przez kierownictwo sądu. Udział przewodniczącego rady ławniczej w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego służyłby więc nie tylko przekazywaniu informacji ławnikom, lecz także umożliwieniu zgłaszania przez nich uwag, potrzeb i postulatów.

Proponowane rozwiązanie należy rozumieć jako element budowania wspólnoty sądowej, w której sędziowie zawodowi, sędziowie społeczni, asesory, referendarze, kuratorzy, urzędnicy i inni uczestnicy życia sądu współtworzą instytucję odpowiedzialną za realizację prawa obywateli do sądu. Wspólnota sądowa nie powinna być pojmowana wyłącznie jako wspólnota zawodowych prawników. Powinna obejmować również sędziów społecznych, ponieważ ich obecność w sądzie wynika z konstytucyjnej i ustawowej idei udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

4. Charakter udziału: głos doradczy oraz funkcja informacyjno-konsultacyjna

Udział przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego miałby charakter doradczy, informacyjny i konsultacyjny. Jego celem byłoby stworzenie stałego kanału komunikacji między kolegium sądu okręgowego a radą ławniczą. Pozwoliłoby to wzmacniać współpracę, przeciwdziałać marginalizacji środowiska ławniczego oraz lepiej identyfikować problemy związane z udziałem sędziów społecznych w orzekaniu.

5. Możliwość upoważnienia innego członka rady ławniczej

Zasadne jest również umożliwienie przewodniczącemu rady ławniczej sądu okręgowego upoważnienia innego członka tej rady do udziału w posiedzeniu kolegium. Rozwiązanie to zapewnia ciągłość reprezentacji rady ławniczej w sytuacji, gdy przewodniczący nie może uczestniczyć w danym posiedzeniu. Jednocześnie zachowany zostaje związek przedstawiciela uczestniczącego w posiedzeniu z radą ławniczą działającą przy danym sądzie okręgowym.

6. Wyłączenie spraw osobowych sędziów

Wyłączenie spraw osobowych sędziów służy jednoznacznie określeniu granic udziału przedstawiciela rady ławniczej w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego oraz zachowaniu odrębności tej części działalności kolegium, która dotyczy indywidualnego statusu sędziów. Proponowana regulacja nie obejmuje udziału przedstawiciela rady ławniczej w tej części działalności kolegium sądu okręgowego, która dotyczy wyrażania opinii w

sprawach osobowych sędziów. Rozwiązanie to pozwala zachować właściwą odrębność spraw personalnych sędziów od spraw dotyczących organizacji i funkcjonowania sądu jako wspólnoty instytucjonalnej. Jednocześnie nie osłabia ono zasadniczego celu projektowanej zmiany, którym jest stworzenie stałego kanału komunikacji między kolegium sądu okręgowego a radą ławniczą w sprawach istotnych dla udziału sędziów społecznych w życiu sądu.

7. Proporcjonalny i instytucjonalnie wyważony charakter rekomendacji

Rekomendowana zmiana ma charakter umiarkowany i instytucjonalnie wyważony. Nie zmienia składu kolegium sądu okręgowego, nie przyznaje przedstawicielowi rady ławniczej statusu członka Kolegium ani udziału w podejmowaniu rozstrzygnięć należących do kompetencji kolegium. Wprowadza natomiast mechanizm obecności, dialogu i wymiany informacji. Jest to rozwiązanie służące lepszemu zakorzenieniu sędziów społecznych w strukturze sądu oraz uznaniu ich za pełnoprawnych uczestników wspólnoty sądowej.

8. Wniosek

Mając powyższe na względzie, Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje Ministrowi Sprawiedliwości podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do dodania w art. 30 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych § 5, przewidującego udział przewodniczącego rady ławniczej sądu okręgowego w posiedzeniach kolegium sądu okręgowego z głosem doradczym, z wyłączeniem spraw osobowych sędziów, oraz możliwość upoważnienia do udziału w posiedzeniu innego członka rady ławniczej sądu okręgowego.

[Oprac. P.W.J.]